

DEBRECZENI FÜGGETLEN UJSÁG

Kedd 1923 szeptember 25. Felelős szerkesztő: Dr. Hegedűs Loránt. Szerkesztőség: Piac-utca 34. szám. Telefon: 10-20, éjjel: 18. Kiadóhivatal: Piac-utca 49. Telefon: 18. szám. ÁRA: 100 KORONA. Kiadó: Hegedűs és Sándor Irodalmi és nyomdai részvénytársaság. Debreczen, XXI. évf. 216. szám. Az előfizetés ára: havonta 3000 korona, külföldre 6000 korona.

A demokrácia ünnepe

Szűk körben, meghívott közönség jelenlétében ment végbe tegnap a Déri Frigyes Múzeum alapkövetelének ünnepe. Nem szeretnők, ha ünneprontónak gondolnának bennünket. Még a hatását sem akarjuk kisebbíteni annak a hangulatnak, amely az ünnepély alatt és utána alakult ki, nem rekrimináció a célunk, sőt hajlandók vagyunk elisklani az ünnepély rendezőinek szempontjai fölött, bár hangsúlyozzuk, hogy nagyon szívesen láttuk volna, ha azok, akiknek számára a magyar kultúrának új temploma, a Déri Frigyes Múzeum készül, ha a tömegek szem- és fültanúi lehetnek volna az ünnepélyes aktusnak, a kultuszminiszter messzire világitó mondatainak, az egyházkerület áldozatát jelentő átruházó gesztusának és a mecénás Déri Frigyes könnyeinek. Az alapkövetelési ünnepély exkluzivitását tehát nem rójuk fel az ünnepség rendezőinek, nem rójuk fel azért sem, mert a Déri Frigyes Múzeum épen azoknak a nagy tömegeknek szolgál majd oktatásul és gyönyörködtestül, akiket az alapkövetelési ünnepélytől távoltartottak. — Mert a Déri Frigyes Múzeum rendeltetését csakis eképen lehet elgondolni, erre a célra szánta maga a nagy mecénás is. Ilyennek jelölte meg a kultuszminiszter is, aki népháznak, kulturháznak, a legszélesebb rétegeket oktató intézménynek nevezte a Déri-múzeumot. S ha így lesz, — de másként elképzelni a Déri-múzeumot nem is lehet — akkor nincs is helye a rekriminációnak, akkor megnyugvással állapíthatjuk meg, hogy 1923. szeptember 23-án a demokrácia nagy ünnepét ülték Debreczenben.

És ugyancsak a demokrácia ünnepe kell látnunk abban a másik aktusban is, amely délelőtt ment végbe kiinn a Nagyerdőn, a klinikai telep felavatásánál. A kultuszminiszter az új klinikák jelentőségét aként domborította ki, hogy a klinikák az orvoscépzés gyakorlati céljai mellett, sőt elsősorban a széles néprétegek számára épültek, az ambulanciára járó tízezrek meggyógyítására. Azok számára, akik anyagi eszközök hiányában nem képesek gyógyíttatni magukat, a szegények számára, akiknek egészségét, munkacerejét, keresőképességét visszaadni a klinika van hivatva. A klinikák tehát egészen közel hozzák az egyetemet a nagy néptömegekhez, az egyetem nemcsak az orvoscépzés révén

javítja a közegészségügyet, hanem a gyógyításnak azzal a közvetlen módszerével is, melyet az ambulancia jelent. A nagy néptömegek legelsőrendű életszükségletét kielégítő klini-

kát joggal nevezte a kultuszminiszter a legdemokratikusabb közművelődési intézménynek, melyből az emberszeretettel párosult tudomány árasztja szét fény sugarait.

Félhivatalos cseh jelentés Bethlen és Benes genfi tárgyalásairól

Genf, szept. 24. A Cseh Sajtóiroda jelenté: A Genfben egyfelől Benes Ede cseh külügyminiszter, másfelől Bethlen István gróf magyar miniszterelnök és Daruváry Géza külügyminiszter között folytatott tárgyalások mindazokra a politikai és gazdasági kérdésekre vonatkoztak, amelyek a két állam között függőben vannak és amelyeket még nem oldottak meg. Egyidejűleg arról a kölcsönről is tárgyaltak, amelyet a magyar kormány külföldön felvenni törekszik. Arról volt szó, hogy a két érdekelt állam között megteremtse a kölcsönös bizalom atmoszféráját és előkészítse a teljes Magyarország pénzügyi és gazdasági újjáépítésére, amely fontos etap-ot jelentene Európa konszolidálásának művében. A tárgyalásokat mindvégig nagy szívéllyel folytatták.

A tárgyalás eredményei a következők:

1. A határcsúszások elkerülésére közös egyetértésben egységes szabályzat állapítandó meg a határcsúszások részére. Foglalkoztak továbbá azzal, hogy azok a személyek, akik a határon folyt legutóbbi lövöldözések alkalmával megsebesültek, kielégítő módon kártalaníttassanak, ugyancsak kártalanítandók annak a csehszlovák határpénzügyőrnek a rokonai is, akik annak idején megöltek. A csehszlovák kormány viszont késznek nyilatkozott arra, hogy azokat a retorziós intézkedéseket és rendelkezéseket, amelyek olyan magyar állampolgárok ellen irányulnak, akiknek a legutóbbi határcsúszások alkalmával a csehszlovák köztársaság területét el kellett volna hagyniok, revideálják. Megállapodtak tehát abban, hogy hasonló módon járjanak el, mint ahogy annak idején a Németországgal felmerült hasonló nehézségek esetén jártak el.

2. Nézetváltás volt a két állam között kötött kereskedelmi szerződés és a konvenció reorganizációjáról, amely a hátréformára vonatkozik, továbbá az árucserére vonatkozó külön egyezmény megkötéséről. Tárgyaltak a vizumok és a határellépési engedélyek megadásának kérdéséről olyan értelemben, hogy bizonyos könnyítések behozatalát veszik figyelembe.

3. Megállapodtak abban, hogy a szakminisztériumok közvetlenül és egyidejűleg tárgyaljanak fe olyan kérdéseket, amelyeket a trianoni szerződés értelmében rendezni kell, amelyek felől azonban még nem tárgyaltak, valamint, amelyeknek letárgyalása nézeteltérés következtében meghiúsult. Megállapították azokat az alapelveket is, amelyek szerint a kérdések megoldandók. E problémák közé tartozik az állampolgárság és az illetékesség kérdése is, a levéltárak és alapítványok felosztása és végül pénzügyi és jogi természetű kérdések melyeről még nem tárgyaltak. Meggyőzés jött létre afelől, hogy minden propagandát, amely a lőszomszédi viszonyt veszélyeztetné, elnyomnak. Mindkét kormány állandó érintkezésbe marad minden erejéből arra törekszik, hogy minden propaganda-tevékenységet lehetetlenné tegyen

amely nem egyeztethető össze a lojális és korrekt viszonyal.

Bethlen miniszterelnök és a kisan-tant képviselői között Genfben folytatott tárgyalások ama részéről, amely a külföldi magyar kölesönre vonatkozott, a legrövidebb időn belül kimerítő komünikékat adnak ki. Valamennyi érdekelt fél itt is tanuskodni fog arról a készségről, hogy meg-egyezésre jusson.

A magyar miniszterek a francia fődelegátusnál

Genf, szeptember 24. Gróf Bethlen István miniszterelnök és Daruváry Géza külügyminiszter látogatást tettek Hanotaux volt francia külügyminiszternél, Franciaország vezető delegátusánál.

A Déri-múzeum alapkövetétele és az egyetemi klinikai telep fölavatása

Vasárnap két kulturális alkotás ünnepe ille meg Debreczen város s vele együtt az egész ország: megnyitották az egyetemi nagyerdő klinikai telep helygyógyászati, sebészeti és Röntgen-intézetét s letették az alapkövet a Déri-múzeumnak. Debreczen ünnepe jelentőségében megnőtt és felilemelkedett a lokális kereteken, mert az egész magyarság kulturális erejét, lendületét és fölvételt hirdette a maga egyszerűségében is impozáns voltával és a magyar kultúra fejlődésének új fejezetét állította a nemzeti élet szolgálatába.

Klebsberg Kunó gróf kultuszminiszter vasárnap délelőtt megtekintette a vármegyeelházan rendezett kálász-kiállítását, majd kiüldötségeket fogadott, azután kíséretével együtt a nagyerdő klinikai telepre hajtott.

A klinikai telep deris környezetében, a felvételi épület mögötti földszintű téren, a szabad ég alatt folyt le a felavatási ünnepély, amelyen megjelentek a debreczeni és a fővárosi előkelőségek, valamint a tarsegyetemek kiüldötségei is. Az emelvényen a kultuszminiszter foglalt helyet, tőle jobbra pedig díszornátusban az egyetemi-tanács.

Orsós rektor megnyitója

Az ünnepélyt a városi dalgylet Mácsai Sándor vezetése alatt a Nemzeti Hírszék-egylet vezette be, azután dr. Orsós Ferenc, az egyetem rektora tartott megnyitó beszédet, többek közt a következőket mondta:

— Tervezésekor a békében ez az orvosi fakultás nemzeti továbbfejlesztésünk célzó alkotásnak készült. De most, megpróbáltatásunk után, beteg nemzetünk egyik leghatásosabb gyógyforrása lesz és a legerősebb szükségletet, életmentő feladatot fog szolgálni. A szenvedő betegek enyhülésére emelt e szép csarnokok között minden pártos gondolatnak, minden kicsinyes latolgatásnak meg kell szűnie, önmagában kell elfuladnia mind-e fajta féltékenkedő aggálynak. — Egyetlen érzés szállhatja meg csak itt lelkünket és ez az a meggyőződés, hogy ezen százados tölgyek közé rej-

Nincs magyar főtisztviselő a népszövetség titkárságában

Genf, szeptember 24. A népszövetség tanács negyedik bizottságában (költségvetési ügyek) Tanczos Gábor altábornagy szövé tette, hogy a főtítkárság tisztviselői között egy magyar sincsen.

Drummond főtítkár válaszában hangsúlyozta, hogy Magyarország új tagja a Népszövetségnek, de számíthat arra, hogy a szövetség sérelem orvoslást fog találni.

Az ötödik bizottságban „szellemi együttműködés” Baranyai Zoltán magyar delegátus a finnkel és esztekkel egyetértésben indítványozta, hogy a nemzetköz szellemi együttműködés intéző állandó tudós bizottságban a finn-ugor népek csoportja is képviseltessék. Az indítványt elfogadták.

Popovics Sándor lemondása

Popovics Sándor a jegyintézet elnöke megerősítette lemondásának hrét. Kijelentette, hogy a lemondást a közelmúltban valóban benyújtotta a pénzügyminiszterhez, de döntés ebben az ügyben nem történt és nem is történik mindaddig, míg Kállayvan meg nem beszél azokat a szempontokat, amelyek erre az elhatározásra kész-tették.

tett szép egyetem a magyar tudomány végvára és a magyarság szenvedőinek megnyugtató, újracsúszó menedéke lesz.

Ezután dr. Belak Sándor orvoskari dékán üdvözölte a megjelenteket, hangsúlyozva, hogy az orvoskar minden akadályt leküzd, ami az elégedül, hogy mentől több profétát küldjön ki innen a magyar nép egészségének megvédésére.

A kultuszminiszter ünnepi beszéde

Klebsberg Kunó gróf emelkedett szólásra ezután s tartotta meg ünnepi beszédét, többek közt a következőket mondta:

— Hajlékot emeltünk a gyógyításnak, hogy ápoljuk és helyreállítsuk az egészséget. A magyar nemzetnek maj súlyos helyzetében erőre van szüksége, az erőnek egyik legjobb forrása pedig az egészség. Hol kellene ezt inkább hangoztatni, mint itt az Alföldön és az Alföldnek ebben a hatalmas metropolisában, ahol a szép, erőteljes tösgyökeres magyar nép életfajának gyökerén olyan gyilkos féreg rágódik, mint a földvész. Nemesak gyógyítani kell itt, hanem terjeszteni a közegészségügyi kulturát s ezt kivinni a külváros házaiba és a tanyákra, hogy népünk védekezni tudjon a parányi, a láthatatlan, de annál veszedelmesebb ellenségekkel: a bacilusokkal szemben.

— Vannak, akik úgy gondolkoznak, hogy az egyetem, ha nem is luxus, de legalább is csupán a tudományos pályákra készülő értelmiségit szolgálja. Ezek szem elől tévesztik, hogy az egyetemek nagyok látszó költségvetésében a tulnovó részt a klinikai költségek teszik ki, ezek pedig kórházi költségek. De ez sem meríti ki az egész igazságot, mert a klinikák nemcsak azoknak a betegeknek válnak javára, akik lefoglatlak az ágyat, hanem talán még inkább az ambulanciára járók tízezeinek. Ha van demokratikus közművelődési intézmény, akkor a népiszkolák mellett elsősorban épen a klinikai ambulanciák azok.

— És most két ilyen klinika befel-jeződött s rajta vagyunk, hogy a be-

Ítelező munkák a többinél is gyors ítémben haladjanak előre. Mostoha viszonyainkhoz mérten szép eredménnyel folyik az alkotó munka. És ha külföldi barátaink közül sokan és sok jó magyar ember aggodalommal néz nemzeti életünkben egy és más kedvezőtlen jelenséget, tünetet, akkor kérve kérem őket, hogy ne csak a anyoldalaikat nézzék, de nézzenek a debreczeni nagyerdőre is, ahol munkás magyar kezek és termékeny magyar elmék: a Korb Flórisnak és Tóth Lajosnak olyan klinikai telepet létesítettek, amely becslésére válik a magyar névnek, az egész világon.

— Midőn a két új klinikát rendeltetésének ezennel átadom, azt a főhászterü kívánságot küldöm az egek urához, hogy válják javára a magyar tudományosságának és a szenvedő emberiségnek. Adja az Isten, hogy úgy legyen!

Debrecen és Hajdumegye üdvözlötte

A miniszter beszéde után dr. Hadházy Zsigmond főispán Debrecen város és Hajdúvármegye nevében mondott üdvözlést.

— Ez a nagyszerű alkotás — mondotta — a magyar nemzet egyetemének egy hatalmas új fejezetét jelent abban a szivós küzdelemben, amelyet kultúrálényünkért a szomszédos ellenséggel szemben vívunk. Nekünk debrecenieknek és hajdúvármegyeieknek ezennel még egészségünk megvédelmézésének egy igen kiváló közvetlen eszközt jelent. Emmélfogva kétszeres köszönettel tartozunk azoknak a kiváló férfiaknak, akiknek gondoskodása, fáradságtalan buzgólkodása ezt az intézményt immár valóságossá is tette.

Csöka Sámuel polgármesterhelyettes Debrecen város közönségének üdvözlétet tolmácsolta kére, hogy az illetékesek vessék be a végleges befejezéshez az egyetemet.

A testvéregyetemek szónokai

Ezután a testvéregyetemek képviselői üdvözölték a debreceni egyetemet. Elsőnek a budapesti Pázmány Péter egyetem nevében dr. Vámosy Zoltán orvoskari dékán, aki nagy hatást keltett beszédében többek közt a következőket mondotta:

— Egyetemet nem lehet egyszerűen a semmiből teremteni. Nem lehet, mert az egyetem nem csak szépen berendezett palotát jelent, hanem kultúrát is. Egy erőteljes tölgynék hatalmas gyökereinek kell lenni, hogy gyümölcsöző lombozza fejlődjön. E színmagyar város ősi magyar talajába már régen beleerősztette gyökereit a hatalmas kultúra az ősmagyar kollégium falaiiban. Ez volt az a tölg, amelyből ez a gyönyörű kultúra kihajtott, kisariadt. E mellé a hatalmas tölg mellé a kormányzati bölcsesség egy szivós eszmét állított a bábaképző-intézet formájában. E körül a két intézmény körül indult meg a fejlődés.

Befejezésül az orvosprofesszori kar hívtá fel arra, hogy a fényes palotát a tudomány fényével, hazaszeretettel és emberszeretettel töltsék be.

Ezután Heller Farkas a József-műegyetem Weszprémi Dezső a kolozsvári Nagy József a pozsonyi egyetem, Kuncz Ödön pedig a budapesti egyetem közgazdasági kara nevében üdvözölte a debreceni egyetemet.

A felavatási ünnepély a Himmusszal ért véget.

Tóth Lajos államtitkár diszidoktorrá avatása

A felavatás után a belgyógyászati klinika előadótermében, amelyet zsúfolásig megtöltött az előkelő közönség, egyetemi közgyűlés keretében az orvostudományi kar tiszteletbeli doktorrá avatott dr. Tóth Lajos kultuszállamtitkárt, akiket elvülhetetlen érdemei vannak az egyetem felépülése körül. A kéziogással történt tiszteletbeli doktorrá avatási aktus után dr. Kenézy Gyula orvoskari professzor mély hatást tett beszédében köszöntötte az egyetem nevében dr. Tóth Lajost, utána pedig a társegyetemek képviselői adták át egyetemük jókívánságait. Tóth Lajos dr. államtitkár megilletődve köszönte meg a kitüntetést és az üdvözléseket, külön kiemelve dr. Kenézy Gyula érdemeit, amelyeket az egyetem ügyének harminc év alatti propagálásával szerzett és Korb Flórisnak, a tervezőnek zeneiállítást.

A bankett

A doktorrá avatás után a miniszter és kísérete a rendeltetésének átadott két klinikát tekintette meg majd kíséretével együtt a városba tért vissza és résztvett az Arany Bika-szálló nagytermében rendezett 150 terítékes banketten. A banketten az első felköszöntőt Hadházy Zsigmond főispán mondotta a kormányzóra, majd után gróf Klebelsberg kultuszminiszter hangsúlyozta, hogy az egyetem, a muzeum és a tudományos társaság az a triász, mely igazi kulturát képes teremteni. Kijelentett, hogy mindhárom vidéki egyetemet fennakari tartani s poharát az egyetem, a muzeum és a város lelki összeforrására emelte. Pohárköszöntőt mondott még dr. Csürös Ferenc kultúratanácsnok a

A Déri-muzeum alapkötetetele

A Déri-muzeum alapkötetetele akatusa délután 4 órakor folyt le a Fűvészkertben, amelynek bejáratát után a debreceni cserkészcsapatok állottak sorfalat. Az alapító a feldíszített üveg-házzal szemben emelkedett, az üveg-ház előtti magaslapon az előkelőségek, az alapító körül pedig a diszes meghívott közönség foglalt helyet. A kultuszminiszter kíséretében érkezett Déri Frigyes a közönség hatalmas ovációval fogadta s az ünnepély egész lefolyása alatt tüntető szeretettel ünnepelte.

Az ünnepélyt a városi daleylet a Himmusszal nyitotta meg, ezután gróf Klebelsberg Kunó kultuszminiszter tartotta meg ünnepi beszédét.

Tisztelt Ünnepelő Közönség!

Tele van a mi lelkünk ma örömmel, nemcsak azért, mert a magas kulturát szolgáló intézmények egész sorát avatjuk, alapítjuk ma, hanem azért is, mert Déri Frigyes személyében a magyar nemzetnek új nagy mecénása támadt.

A hosszú háború, a forradalmak s az ezeket nyomott követő nyomor mintha kiszárította volna a lelkeket és megkeményítette volna a sziveket. — Kiki magára gondol, az adakozási morál aláhanyatlott, ami különösen veszedelmes ma, midőn az állam pénzügyi ereje elgyengült, mikor nem lehet többé mindent az államra hártani át. Bajunkat tetézi, hogy pénzünk elérteketlenedése következtében korábbi alapítványaink és ösztöndíjaink ugyszólván semmivé zsugorodtak össze, egész ösztöndíjgyűnk — el lehet mondani — összeomlott. Sóvárogva nézünk azokra a boldog országokra, ahol a hatalmas alapítványok, a tanulmányi és utazási segélyek és az intézmények egész sorát tartják fenn. És ebben a nagy szükségünkben, szinte reitelmés módon épen az időpontban, mikor Semsey Andort a halál fölünk elragadta, támadt Déri Frigyesben új mecénásunk a külföldi magyarság sorából.

Mert Déri Frigyes életének nagyobbik részét külföldön töltötte. Kemény munkáját a gondviselés megáldotta és becsületes uton tisztas vagyont szerzett magának. És mutat az évek és Déri Frigyes elérkezett az emberi kornak ahhoz a pontjához, mikor az igazán nemes lelkekben csökken az önzés, mikor kezdünk gondolni régen elhalt szeretteinkre és az idegenben élő ember mindig többet és többet gondol az elhagyott hazára. Addig, míg Magyarországon területeiben ép, hatalmas, virágzó ország volt, el tudta viselni a távollétet a boldog hazától, a szerencsétlen, a balsorstól megtépett haza azonban olyan vonzóerőt gyakorolt reá, melynek nemes lelke el-lenállni nem tudott. Haza kívánczolt. De érezte azt is, hogy ha valaha, hát most van igazán szükség hű fiainak áldozatkész segítségére. Oda akarja adni munkás életének minden gyümölcsét, a közös nagy anyának, a magyar hazának. Vajha lenne Déri Frigyes lángoló példa a külföld magyarságát előtt. Sohasem volt segítségükre

kultuszminiszterre, dr. Orsós Ferenc rektor a kultuszminiszterre és Déri Frigyesre, dr. Pákozdy Sándor alispán Bethlen István gróf miniszterelnökre, Nagy József képtárgazgató Déri Frigyesre dr. Varga Zsigmond teológiai dékán dr. Tóth Lajos államtitkára, Sesztina Jenő kormányfőtanácsos pohárköszöntőjében bejelentette, hogy az új Fűvészkert céljaira egy magát megnevezni nem akaró egyén 200,000 koronát adományozott. Dr. Haendel Vilmos a tanárokhöz szólott és buzdította őket — akiknek, örvenerüknek hangját szerinte 500 budapesti újságíró elnyomta — arra hogy az irredentizmus eszméjét szolgálják. Végül Karai Sándor kollégiumi igazgató Sesztina Jenőre mondott köszöntőt.

nagyobb szükség, mint épen ma, nemzeti katasztrófánk után.

Déri Frigyes muzeumot alapít Debrecenben is ez alkalomból ki akarrá igazítani egy félredrtést, mely beszűkmedkedett a magyar közvélemény előtt egyttal az Ur adását kérem zomban arisztokratikus intézményt látnak, amely természeti és műtárgyakat őriz tudósok és az intelligencia egy szűkebb köre számára. Készséggel elismerem, hogy a muzeum sokáig arisztokratikus jellegű volt, hiszen fejedelmek és főurak palotáiban keletkezett, de a XX. század muzeuma lényegesen demokratizálódott és vonzó, szemléltető oktatást igényel és nyújtani a nép legszélesebb rétegeinek. Mert száz könyvvel könnyebben tanít a szemléltetés, mely élvezetesen és érdekesen közli azokat az ismereteket, melyeket e nélkül csak nehezen és tökéletlenül lehet elsajátítani. A modern muzeum ezenfelül valóságos népház, hol előadásokkal, vetített képekkel is terjesztik a művelődést.

Ekként a Déri-muzeum kettős áldást fog hozni Debrecen számára, nélkülözhetetlen segédeszközt az egyetemnek tudományos kutatásaihoz és kulturházat a város népének legszélesebb rétegei számára.

Midőn szeretettel haitom meg a magyar közoktatásügy zászlaját a nagy magyar mecénás, Déri Frigyes kérve kérem őket, hogy ne csak az a muzeumra, melynek alapkövét letesszük.

Degenfeld gróf beszéde

A kultuszminiszter beszéde után gróf Degenfeld József főgondnok a tiszántúli református, egyházkerület nevében adta a Fűvészkertet a muzeum számára, a következő beszéddel:

— Amióta II. Rákóczi Györgynek szerencsétlen lengyelországi hadjárata után a török elfoglalta Nagyváradot és az ottani diákok, akik hősiessen kivették részüket a városnak és a várnak védelméből, tanárúknak, Márton Györgynek vezetésével Debrecenbe jöttek a kollégium ezidőtől fogva kiváltkép fénypontja lett a tiszántúli magyarság kulturájának. A kollégium megnagyobbította Debrecen városát és Debrecen városának dédelgetése mellett a kollégium is emelkedett. A debreceni egyházról nem is szükséges külön megemlékezni, mert hiszen annak idejében, a régi időkben a város és a debreceni református egyház egy volt, úgy hogy maga a tanács képviselte egyttal a persbitériumot is. Hogy a város és az egyházkerület milyen egybehangzóan működött, mutatja éppen ennek a helynek ahol most vagyunk, a története. A debreceni kollégiumnak szüksége volt tanügyi szempontból kerti telekre s a város ezt minden nehézség nélkül engedte át a kollégiumnak. Most egy kiváló és áldozatkész nagy magyar hazafi egy új kulturintézetet akarja megajándékozni Debrecen városát és ezzel egyttal a magyar hazát és most a debreceni kollégium ha-

szólókép minden nehézség nélkül oda-adja erre a célra a Fűvészkertet. Most azért jöttünk össze, hogy itten ezen új kulturintézmény alapkövét lerakjuk. Szivesen jöttünk mindnyájan ide, mert meg vagyunk róla győződve, hogy ezen új kulturintézmény egy Debrecen városának, mint a magyar hazának nagy hasznára és kultúrájának emelésére fog szolgálni. Mint a debreceni illetve a tiszántúli egyházkerületnek képviselője, amidőn megjelentem ezen a helyen, a tiszántúli egyházkerület és a debreceni kollégium nevében hálával és szeretettel fordulok a nagy alapítóhoz. (Hosszszantartó élienzés) Déri Frigyes kormányfőtanácsos urhoz és azt kívánom, hogy minél előbb érje meg az ő intézményének megvalósulását. Az Isten éltesse sokáig!

Az alapító letétele

Ekkor kezdődött meg az alapkötetét tulajdonképeni aktsa. Czako Elemér h. államtitkár felolvasta az emlékirat szövegét, amelyet aztán a magyar állam nevébe a kultuszminiszter majd Déri Frigyes, az alapító, utának pedig Csöka Sámuel polgármesterhelyettes, dr. Hadházy Zsigmond főispán, dr. Czako Elemér h. államtitkár és dr. Csürös Ferenc kultúratanácsnok irtak alá, miután előzetesen már a notabilitások aláírták. Az emlékiratot aláírás után az alapítólevéllel és a muzeum felépítésének történetére vonatkozó okmányokkal együtt elhelyezték a kettős, réz és üvegherberbe, amibe még beleteszik a debreceni lapoknak az ünnepélyről írott tudósításait és a forgalomban levő pénzeket is. A hengert amin D. F. M. 1923 (Déri Frigyes Muzeum 1923.) domborzú felírás van, légmentes lezárás után átadták a muzeumot tervező építészeknek. Györgyi Dénesnek és Münnich Aladárnak, akik elhelyezték a téglaplafányú iregében, a nyílásra a városi hajduk rátették a hatalmas márvány fedőlapot s egy kőművesmester bevakolta. Áhítatos eszöndben indult meg ezután az alapító felé gróf Klebelsberg kultuszminiszter és „Alkossunk, építsünk!” jelgével megtette rajta az első szimbolikus kalapácsütést. Majd Déri Frigyes szállt le az emelvényről s könyves szemmel, elfogódva lépett a nagy műve megvalósulását jelképező alkökhöz. Ünnepi némaságban hangzottak el halk, fohászéri szavai: „A magasságos Isten adja dldását kulturális művünkre és vegye oltalmába szerettét hazánkat!” s ezután szintén megéríftette a kalapácsal a fedőlapot. Percekig tartó élienriadal és tapsvihár köszöntötte a nagy mecénást, akit a közönség felállva ünnepele.

A Tisza-egyetem hódolata

Az alapkötetetele aktus után dr. Láng Nándor egyetemi tanár emelkedett beszédében adott ezután kifejezést a Tisza-egyetem hódolatának a magyar kultúra nagy mecénása iránt és elkötelezte az egyetemet az immár megalapozott Déri-muzeumnak. — Schliemann Henrikkel, a nagy görög ásatások mecénásával vetette össze Déri Frigyesét majd így folytatta:

— E városból sajátos viszonyainak különös történeti fejlődése folytán hiányzott a művészet a maga alkotásaiival, a művészet iránti különbözőbb érzés és érdeklődés. Van ugyan városunkban rövid ideje, néhány évtized óta egy kis muzeum kitünően szervezve és mondhatom, kitünően vezetve, van hozzá a kormány letéte-

SZÖRME BUNDÁK

Szörme sport-bekacsok
Velour divat kabátok
Útcai és estélyi ruhák
a legfinomabb kivitelben

Frank Sándor
nőidivatházában
Piac-utca 42. sz.

A legfinomabb férfi- és női
ANGOL GYAPJUSZÖVETEK,
grenadinok, női- és gyermek kötött ruhák, harisnyák Allandó és olcsó beszerzési forrása a
MAYER DIVATÁRUHÁZ Piac-u. 18. (Tisza-palota)
Tulajdonos: Mayer A. János.

ben egy ke...
ezek csak...
nem fogadha...
felavatandók...
emelt most...
hogyan akik...
tanak, ál...
gyuknak...
nak mindazo...
megvalósulá...
lést lelki é...
hogy észle...
lyeket a mu...
névtelen tud...
tenek beunú...
multat, amel...
hagyott reá...
Végül hana...
tem a Déri-...
dig örömet...
Csöka Sá...
res beszélt...
névben s...
után a jelen...

A legsze...

Tegnap dé...
közt nyitott...
dísztermében...
sági kamara...
kalász" kiáll...
lent Klebels...
ter és a va...
vendégei kö...
degeket Rác...
igazgatója...
kay Lajos s...
A gyönyörű...
buzakalász...
mege nagy...
kiállítás köz...
legszebb kal...
dái állították

A kiállítás...
nyitotta me...
adást tartott...
rák hivatás...
„Legszebb k...
zottságának...
ső csoportba...
a legkiváló...
a tiszántúli...
trüföntő dísz...
gróf Almásy...
uradalma, g...
vári uradaln...
Debrecen, a...
háza, gróf I...
Büdszentmih...
pespuszta, F...
Karapantnya...
gr. Grósz Z...
István Debr...
csásgr. Püsp...
Csernák—Su...
Mészáros J...
Gazdasági A...
Földművelési...
Nagykálló, C...
Debrecen, C...
ipari r.-t. G...
szász, Pász...
Zichy Géza

A második...
megye tisz...
Debrecen, C...
falu, Békés...
kezelének t...
Boityánszky...
hály gazdák...
tisztelődját...
A Tiszántú...
tisztelődjái...
vitéz Kiss I...
Endre Ty...
Demecser k...
A harmad...
vármegyei...
korona jut...
vitézeinek...
Gazdasági...
jutalmát Lá...
Debrecen sz...
na jutalmát...
cen, Közga...
üzlet r.-t...
korona Ber...
vármegye...
szak Ádám...
ték.

A pályáz...
tése után V...
akadémia is...
és Legányi...
előadást.

A kiállít...
szeti az or...
MÉG...
GYAP...
és női v...
WEISZ IG...

ben egy kedves kis kéntárunk, de ezek csak aféle kápolnák, amelyek nem fogadhatják be a hívőknek és a felavatandóknak nagy tömegét. Nekik emelt most templomot Déri Frigyes, hogy akik tanulni vagy kutatni óhajtanak, áldozhassanak ott tudásanyaguknak, hogy oda elzarándokoljanak mindazok, akik a szép ezerféle megvalósulásának szemléletéből üdülést lelki élvezetet akarnak szerezni, hogy észleleteket gyűjtsenek, amelyeket a mult nemes mestereinek és névtelen tudósainak alkotásai ébresztenek bennük, tanulják megbecsülni a multat, amely olyan pazar kulturát hagyott reánk.

Végül hangzott, hogy az egyetem a Déri-múzeummal szemben mindig örömet megteszi kötelességét.

Csóka Sámuel polgármesterhelyettes beszélt ezután a város közönsége nevében s ezzel a Szózat elnevelés után a felemelő ünnepély véget ért.

A legszebb kalász kiállítás

Tegnap délelőtt ünnepélyes keretek közt nyitották meg a vármegyeház dísztermében a tisztántali mezőgazdasági kamara által rendezett „Legszebb kalász” kiállítást. A kiállításon megjelent Klebelsberg Kunó kultuszminiszter és a vasárnapi kulturális ünnepségek vendégei közül is számosan; a vendégeket Rácz Lajos dr., a kamara igazgatója, Julow Viktor dr. és Horvay Lajos segédtitkárok kalauzolták. A gyönyörűen fejlett acélos szemű búzakalászból kötött csokrok tömege nagy csodálkozást váltott ki a kiállítás közönségéből. A legtöbb és legszebb kalászokat Hajdumegye gazdái állították ki.

A kiállítást Rácz Lajos dr. igazgató nyitotta meg, aki nagyszabású előadást tartott a mezőgazdasági kamarák hivatásáról, majd kihirdette a „Legszebb kalász” pályázat bíráló bizottságának döntését. E szerint az első csoportban kitüntetett gazdák mint a legkiválóbb kalászból bemutatói a tisztántali mezőgazdasági kamara kitüntető díszoklevelét nyerték. Dr. gróf Almásy Imre pusztaszenttamási uradalmi, gróf Adrássy Dénes gyula-vári uradalmi, vitéz Czeglédy Béla Debreczen, Csizmadia András Otos-háza, gróf Dessewffy Emil uradalmi Büdösmező, Eszenyi József Szepespuszta, Fried és Weltner gazdaság Karapantya, dr. Gaál József Tiszacsécs, Grósz Zsigmond Hosszúhát, Jóna István Debreczen, Középheáti bérzagság Püspökkladány, Kreybig Alajos Csernát-Surány, Macsi uradalom, Mészáros Jenő Kisujszállás, M. kir. Gazdasági Akadémia Debreczen, M. kir. Földmivességek Karcag, Jászberény, Nagyálló, Önálló gazdasági népiszkola Debreczen, Nyírség Mezőgazdasági és ipari r.-t. Görögcsallási uradalmi Uj-szász, Pásztor Gyula Debreczen, gróf Zichy Géza tetéleni uradalmi.

A második csoportban Szabolcsvármegye tiszteletdíját Polgári András Debreczen, Gulyás András Berettyóújfalui, Békésmegyei Kisgazdák Szövetkezetének tiszteletdíját: Zsilák Mihály Bottyánszky Mihály és Kraszkó Mihály gazdák Békéscsaba, Engel László tiszteletdíját Molnár István Debreczen, A Tisztántali Mezőgazdasági Kamara tiszteletdíját: Tömörny Jenő Szabolcs, vitéz Kiss István Sarkad, dr. Uray Endre Tyukod, Ehrenreich Gyula Demecser kalásza nyerték.

A harmadik csoportban Szolnok vármegyei Gazdasági Egyesület 30000 korona jutalmát a „Tisza szakasz” vitézeinek kalásza, Szabolcsvármegye Gazdasági Egyesületének 20000 korona jutalmát László Albert Demecser, Debreczen szab. kir. város 15000 korona jutalmát Szilágyi Sándor Debreczen, Közgazdasági Bank- és Váltóüzlet r.-t. Debreczen jutalmát 10000 korona Berezky Gergely, a Békésvármegye jutalmát 5000 korona Szász Ádám Békéscsaba kalásza nyerték.

A pályázat eredményének kihirdetése után Varga Kálmán, a gazdasági akadémia igazgatója, Székács Elemér és Legányi Ödön tartottak élvezetes előadást.

A kiállítás, mely első ilyen természetű az országban, 26-ig lesz nyitva.

MÉG MINDIG OLCsó

GYAPJUSZÖVETEK

és női velour kelmék kaphatók
WEISZ IGNÁCNAI, PIAC-UTCA 73.

Tábornokok összeesküvése Romániában

Fasiszta katonai diktatúrát akartak

Kolozsvár, szept. 24. Bukarestben nagyarányú fasiszta-mozgalmat lepleztek le, amely a jelenlegi államrend megbuktatásával Romániában katonai diktatúrát akart szervezni.

Az Adverul jelentése szerint Bratianu miniszterelnök referált a királynak a fasiszta mozgalom részleteiről s a megindított eljárásról. Hangsúlyozta, hogy a fasiszták a spanyol katonai forradalom sikerétől felbátorodva elhatározták akciójuk gyors végrehajtását, Bukarestben holnap újabb minisztertanács lesz, amelyen határozni fognak a további teendőkről.

A mozgalom, melyben tábornokok,

volt miniszterek, egyetemi rektorok, tanárok is részt vettek, az államcsíny szeptember hónap végére tervezte, amikor a király a temesvári árumintavásán meglátogatására elutazott volna Bukarestből. Ez az utazás elmarad.

Londoni távirat szerint a román tábornokok államcsínyét egy órával a terv végrehajtása előtt fedezték fel, mire valamennyi összeesküvő vezért azonnal letartóztatták. Az államcsíny napjára a minapi zsidó ünnepnapot tüzték ki. A terv az volt, hogy a tisztek magukhoz ragadják a hatalmat, a csapatok pedig ugyanezzel a halomra öldözik a zsidókat.

Borzalmas robbanás a dombrovai szénbányában

A lengyelországi Dombrovában borzalmas bányászkatasztrófa történt. A rcton tárnában, amelyben körülbelül 800 munkás dolgozott, tíz ütött ki. Tegnap estig 50 elszenesedett holtteste hozták felszínre. Az eltűntek számát még nem állapították meg, mert a munkafelügyelők, akiknél a munkások névsora volt, eltűntek.

A szerencsétlenséget bányalégröb-banás okozta. A robbanás valószínűleg már 5 órakor történt, de csak éjfélkor vették észre.

A dombrovai bányamunkásság azt kívánja, hogy a vizsgálatba a szakszervezetek képviselői is vonják be, mivel a szerencsétlenségért állítólag a bányavezetőség felelős. A tárná-

ket a szerencsétlenül jártak és eltűntek családtagjai valóságos ostrom alatt tartják.

A mentési munkálatok folyamatban vannak. A mentőmunkások lehatoltak a bánya mélyéig és 50 méter huján a tűz főtűszkéhez jutottak. A másodszori behatolás a rettenetes hő-ség következtében lehetetlenné vált. A földalatti robbanások még mindig hallhatóak. A bányamunkások sorsa még ismeretlen, valószínűleg halálukra jutottak. 28 felszínre hozott holttestet ma temettek el.

A szerencsétlenség okozta kárt felbecsülni nem lehet. Hónapok munkájába kerül még a bánya ismét folytathatja működését.

HIREK

Ánkét az uzsorabírószági rendelet módosításáról

Az igazságügyminisztériumban ma délelőtt 10 órakor értekezlet kezdődött az uzsorabírószági itékezésével és az árdrágitási törvény módosításával kapcsolatban. Az értekezleten az összes kereskedelmi és ipari érdekképviseletet kiküldötték megjelentek. Az értekezleten Szász Béla állam-újár elnököt.

Belatini Bram Artur a budapesti kereskedelmi és iparkamara elnöke előterjesztést tett, melyben kérte, hogy a legenyhébb fokozatu büni kifügassnak minősítessék és csak vizsgálati esetben legyen vétség, ennek megfelelően állapítsák meg a büntetést is. Az elsőfokú ítélet ellen adták meg a perorvoslat jogát, ne keljen a büntetést azonnal elkezdeni. A zaklató árszemlék razzikáknak meg a jövőben, mert megnehezítik a szabadkereskedelmet.

Győrffy Endre az OMKE nevében közölte, hogy az OMKE mint az összes hozzájáruló érdekképviseletet megbízottja csatlakozik Belatini előterjesztéséhez.

Schiller Ottó a GyOSZ nevében tette meg a törvény módosítására vonatkozó részvételt.

Az időjárás. A meteorológiai intézet jelenti: Hazánkban eső nem volt, az ég tulnyomóan derült, a hőmérséklet a normális felett van. A tegnapi maximum 28 fok az alföld egyes helyein, a ma reggeli minimum 8 fok Kecskeméten. Prognózis: Továbbra is enyhe hő várható, helyenként zivatarra.

Nincs forradalom Bulgáriában. Budapesti tudósítónk jelenti: A bolgár követség a következő közlést teszi. A helyi tájót a legutóbbi napokban a külföldről származó riasztó hírekkel árasztották el, amelyek a bulgár helyzetet kedvezőtlen színen igyekeznek feltüntetni. A budapesti követség értesülése szerint ezek a hírek nagymértékben túlzottak. A helyzett Bulgáriában sokkal nyugodtabb, mint azt a fent említett célnyatos hírek beállítani igyekeznek. Az országban a rend tökéletes. Zankov Sándor miniszterelnököt az egész bulgár nemzet teljes erejével támogatja. Bulgária csupán békét és nyugalmat kíván.

GYÖNYÖRŰ NYAKKENDŐK
FRANK EDENEL.

Szávay Gyula kormányfőtanácsos. A kormányzó Szávay Gyula írónak, a Petőfi-társaság főtitkárnak, az irodalmi élet terén és különösen a százados Petőfi-ünnepségek rendezése terén kifejtett érdemes tevékenysége elismerésül a m. kir. kormányfőtanácsosi címet adományozta.

Pákozdy alispán és Czeglédy Mikor Dánér Béla még hajduszoszlói koránér Béla még hajduszoszlói képviselő volt, folytonos harcban állott Hajdúvármegye vezetésével. A Szózat és A Nép 1921 novemberi számaiban megtámadta Pákozdy Sándor alispánt és dr. Czeglédy tiszti fő-ügyészt, akikről azt állította, hogy a hajdumegyei parcellázási ügyekben részrehajlóan járnak el és különösen a tiszti főügyész az érdekelt egyének-től szívességeket és ajándékokat fogadott el. A budapesti ügyészség hivatalból üldözendő rágalmozás vétsége címén vádat emelt az időközben kir. ügyészségre kinevezett Dánér Béla ellen s a sajtópörben esütörtökön lesz a tárgyalás a budapesti büntető törvényeszen. A vádhatóságot dr. Moldoványi kir. ügyész képviseli.

A Nemzeti Múzeum üdvözlötte a Déri-múzeumak. A Déri-múzeum alapkövetétele alkalmából a Magyar Nemzeti Múzeum a következő táviratot intézte a polgármesterhez:

A debreceni Déri-múzeum alapkövetétele alkalmából fiatal testvérintézetét meleg szeretettel üdvözlő és her-vadhatatlan érdemű alapítónak legmelegebb szerenese kívánatait küldi.

Magyar Nemzeti Múzeum.

Ugyancsak üdvözölte a tanácsot Petrovics Elek, a szépművészeti muzeum igazgatója is. A tanács levélben köszöni meg az üdvözléseket.

A hajdudorogi gyújtógatót. Koszta Györgyöt a tábla 200,000 korona biztosíték ellenében ma délelőtt szabadlábra helyezte. Mint megirtuk, a rögtönítélő bíróság a rendes eljárás utjára tette át Koszta György ügyét.

KALAPOK
Valódi Gyukits,
Ita és Pichler
FRANK IMRÉNÉL, PIAC-UTCA 43.

BŐRÖNDÖT, RETIKÜLT,
pénztárcát, bőrlábszárvédőt
csak a készítőnél vagyunk
PIAC-UTCA 44. SZ.
FEUBRMANN bőrdöndős.

Bérmozgalmak. A debreceni kéményseprő munkások a mult héten 150 százalékos bérijavítást kértek. A békéltetőtárgyalások folyamán a munkaadók kijelentették, hogy hajlandók megadni a kért béremelést, de csak akkor, ha a város felemeli a kéményseprési díjakat. A munkások ragaszkodnak az azonnali béremeléshez és ma reggel sztrájkba léptek. — A női-szabómunkások bérmozgalmában meg-tartott békéltető tárgyaláson a meg-egyeztetést nem sikerült létrehozni. A munkások 60 százalékos javítást kérnek, míg a munkaadók csak 40 százalékosat ígértek. A felemelt bért a munkások szeptember 10-ig visszamenőleg kérik, a munkaadók csak szeptember 17-étől hajlandók emelést adni.

Gyújtógató földmives. Czifra Mihály földmives szeptember 19-én a Tetétlen határában fekvő Forrai-féle majorban felgyújtott egy 4 millió korona értékű takarmánykaszlat. — A esendőörök elfogták és a debreczeni kir. ügyészség fogházába kísérték. Az ügyészség nem utalta az ügyvet a rögtönítélő bíróság elé, mert vizsgálat elrendelését tartia szükségesnek, amit a statáriális eljárás természete kizár.

Holttest a cserjésben. Tegnap délelőtt a kondoroszi mezálló melletti Fehér-tanyán Fülöp Sándor gazddá-kodó egy cserjésben egy középkorú férfi holttestére bukkant. A holttest már régóta heverhetett a cserjésben, mert teljesen oszlásnak indult, a fejét a cserjésben makkoló dísznök a fel-ismérhetetlenségig összerágták. A borzalmas leletéről Fülöp értesítette a esendőrséget és a délután folyamán egy bizottság Balkányi Endre tb. városi főorvossal kiszállt a lelet színhelyére. A halott kiletét nem sikerült megállapítani, valamint azt sem, hogy gyilkosság, vagy öngyilkosság áldozata-e. Semmiféle írást sem találtak nála, csak a kabátja külső zsebében egy revolvergolyót, revolver azonban sem zsebében, sem mellette nem volt. A nyomozást folytatják.

Légi forgalom Grönland és Amerika között. Londonból táviratoznak: Gramine amerikai aviatikus tegnap Grönlandba utazott. Utazásának célja Grönland és Amerika között létesítendő légiforgalom lehetőségét tanulmányozza.

Bankcég keres október 1-én való belépésre gvorsírásban írtas gépíró-t és kereskedelmi végzettséggel bíró gvakornokot. Cim a kiadóban.

Ch. Perczel Carola és Adler René október 1-én kezdik meg a táncmű-tást. Tananyag: Plasztika. Művészi Testmozgás, dr. Menzendorff-éle test-nevelés, Dalerose ritmikus torna, bal-let művészi kiképzés. A modern táncok oktatása október 2-án kezdődik és az összes modern táncok tanítását foglalja magában. Beiratkozások naponta a lakáson. Egyháztér-13. Uránia keresztépület, az emeleten.

Dr. Szász Zander- és vízgyógy-ünetete. Iszap- és szénavsüfűrdők. Svéd torna. Degrossator. Soványító-kúra (villanyos). Férfiak részére d. e. 10-ig és d. u. 5-től 8-ig. Nők d. e. 10-től d. u. 5 óráig.

Sodrony ágybetét legiobb minőségét készit Neumann, Péterfia 19.

Bármiféle eladó ingóságait azonn-al állitassa ki a „Remény” bizomá-nyai (vagyonmentő) vásár, állandó díjtalan kiállításán. Piacz 85.

Vízvezetési munkák. Javítások Fülöp, Csapó-utca 3. Telefon 9—17.

Tűkőrgyártás, üvegsziszolás, régi tükrök ujijáöntése. Sinkovits Béla. Szív-utca 14—15. Telefon 356.

Köztszövetségeknek kedvezményes fürdőjegyek a Margit-fürdőben.

Apróhirdetés

legolcsóbb a

Debreczeni

Független Ujságban

Tarifa az „Apró-hirdetesc” élen.

Herendi 13—14, Kéve 4.1—4.3, Mezőgazdasági Hitel 20—21, Újságüzem 19—20, Kopetzky 4.5—6, Pharmacia 7—8, Böhm 3.5.

Az utótőzsdén

a hivatalos forgalom szilárd irányzata utalódott. Tájékoztató arányok (tezer koronákban):

Magyar Hitel 850—860, Magyar-Olasz 00.5, Delivasut 150 pénz, Fegyver 2000, Nasicel 2000, Keresk, bank 1700, Hazai 14 430, Csáky 115 pénz, Kühne 102, jog 50, Városi bank 50, Drasche 825, Athenaeum 345, Georgia 1930, Cukor 4450, Zabolai 190 pénz, Bpesti gozm. 270 pénz, Trószit 85, szemlőgünci tegla 275.

Zürichi zárlat

Berlin 3, tolandi forint 220 és fél, London 2534, New York 500, Paris 5390, milánó 2545, BUDAPEST 3.02 és fél, Beigrad 617, Bukarest 260, Varso 2.18, Bécs 79, Szófia 552 Prága 1652 és fél.

100.000 korona a buza

A mai terménytőzsdén kezdetben szilárd volt az irányzat, később a magas arányokomok jelentékeny minőségű áru jelentkezett és így végeredményben a piac tartottan alakult, a vásárlók a málmok voltak.

Hivatalos árak: 70-os tiszavideki buza 98500—98900, egyéb 97500—98000, 79-es tiszavideki 99—100000, egyéb 98—99000, rozs 68000—69900, takarmányárpa 61000—64000, sörárpa 70—75000, köles 75000, zab 64—65000, tengeri 68—70000, repec 150—155000, korpa 42—45000.

„HERMES“
Debreceni értékpapírüzlet.
Piac-u. 63. Telefon 4 14. és 5 64.

A devizaközpont arályamái

Valuták	vetel	Eladás
Napoleon pénz	69200.—	—
Angol font	88900.—	93300.—
Dólar	19000.—	20000.—
Hollandi forint	7615.—	8055.—
Svájci frank	3400.—	3080.—
Francia frank	1175.—	1241.—
Lira	830.—	935.—
Belga frank	990.—	1045.—
Dinar	215.—	229.—
Szokol	583.—	627.—
Leva	183.—	194.—
Lei	93.—	100.—
Osztrák korona	2750.—	2970.—
Lengyel marka	1152.—	1218.—
Marka	0.0015	0.0025

Devizák		
London	88400.—	92800.—
New York	19500.—	20000.—
Amsterdam	7615.—	8055.—
Zürich	3440.—	3000.—
Paris	1160.—	1226.—
Milánó	870.—	925.—
Brüsszel	990.—	1045.—
Belgrád	215.—	229.—
Prága	583.—	627.—
Szófia	183.—	194.—
Bukarest	92.—	105.—
Bécs	2750.—	2970.—
Varsó	650.—	815.—
Berlin	0.0015	0.0025

Emelkedtek az árak a kövérsertés-piacon

A mai sertésvásárban a kövér sertés ára emelkedett: Prima minőségű sertés kilóját elősúlyban 7000—7500 korona közt mozgott, közepes minőségű sertés ára elősúlyban 6700 koronától felfelé alakult. Az árak átlagosan a múlt hetihez képest 500 koronával emelkedett. A soványsertés-piacon közpese felhajtás mellett az árak tartottak maradtak, kereslet főleg a hízónak való sertés iránt nyilvánult meg. Az árak elősúlyban 7000 korona körül mozgottak. Áremelkedés nincs.

A debreceni piac

Terménypiac: Buza 88—92000, rozs 60—63000, árpa 66—68000, zab 58—60000, tengeri csöves új 40—44000, tengeri szemes ó 82—84000 korona.
Takarmánypiac: Lucerna 33—36000, széna 18—32000, szalma 8—10000 korona.
Huspiac: Marhahus 4—6000, növénydekmarhahus 4—5000, borjúhus 5—6600, juhhus 4—6200, sertésus 7—8000, liba-rucahus 7—8500, hal 3—6000 korona.

Gyümölcs- és zöldségpiac: Dió 2—2600, alma 800—1800, szilva 1000—1600, kórté 800—2000, barack 800—1800, szőlő 600—1200, dinnye görög 3—400, dinnye sárga 600, bab szemes 1300—1400, bab hüvelyes 800—1200, vereshagyma 3—600, fokhagyma 800—1000, paradicsom 3—600, kalarabe 3—400, egy kaposzta 200—1200, kelkáposzta 100—500, karniol 100—600, vereskáposzta 100—800, egy köteg sárgarépa 3—700, gyöker 3—700, spenót 100—150, sóska 50—100, egy zeller 30—200, retek 50—150, tök 200—1000, ugorka 30—100, zöld tengeri 50—100, zöld paprika 10—60 korona.

Tejpiac: Turó 2000—3000, tejei 3—4000, vaj 14—16000, juhturó 6—6500, tej 7—800, tojás 340—350 korona.

Baromfi- és káposzta: Káposzta 20—22000, tyúk 14—20000, pulyka 20—44000, liba 30—48000, ruca 14—20000, csirke paprikásnak 8—14000, rantsai való 3—7000 korona.

Kenyérpiac: Fehér kenyér 1600—1700, barna kenyér 750—1200, kili zsemle kicsi 100, nagy 200, buzáliszt 1800, rozsliszt 1260 korona.

Tuzifapiac: Aprófa 13—15000, tuskófa 10—12000 korona.

Hirdetmény.

A Debreceni Első Takarékpénztár a 10. évi 24-én megtartott rendkívüli közgyűlésen elhatározta, hogy a Takarékpénztár jelenlegi 150,000 darab, egyenként 500 korona nevértékű részvényből 325 millió koronára emeli a következőképpen:

1. A régi 150,000 darab, egyenként 500 korona nevértékű részvény mind-egyike a tartalék terhére 1000 koronás nevértékűre felhívlyegeztetik;

2. a Takarékpénztár kibocsát 175,000 darab, egyenként 1000 korona nevértékű új részvényt, melyből 150,000 darabot 1:1 arányban 6000 koronás arályamon a régi részvényeseknek ajánl fel, míg 25,000 darabot az igazgatóság szabad kézből ad el darabonként 10,000 koronánál nem alacsonyabb arályamon;

3. minden részvény után 1923 január 1-től számított kamat felében 50 korona fizetendő.

A részvénybéllyegilletéket és egyéb a kibocsátással járó költségeket a Takarékpénztár sajátjából viseli;

4. a betelölő összegből részvényenként 1000 korona az alaptőkéhez, a megmaradó telár pedig a tartaléktőkéhez csatolattik úgy, hogy a Takarékpénztár alaptőkéje ezen tokeemelési művelet végrehajtása után 325,000 darab, egyenként 1000 korona nevértékű részvényből, tehát 325,000,000 koronából fog állani. Az új részvények 1923. évi január hó 1. napjától osztalékjogosultak.

MÁJER BÉLA
értékpapírüzlete
Piac-u. 42. (Pannónia-udvar.)
TELEFON: 10—98.

VALÓDI SVÁJCI
Eckert-féle

szita- és daraselymek
kerületi tártára:

MŰSZAKI
ÉS KERESKEDELMi
TÁRSASÁG

Horváth, Miklós és Hermann
DEBRECZEN

HUNYADI-UTCA 17.
AZ UDVARBAN.

Gépolajok, Hengerolajok, Gépszir.
Gépszijak, Hevederek, Tömítések,
műszaki és malomfelszerelési cikkek
Állandó raktára.

TUZIFA, KÖSZÉN, TÉGLA, CSERÉP,
MÉSZ vagontételben.
Telefon: 4—45, Sürgönyeim: MOKETAR.

Az elővételi jog 1923. évi szeptember hó 25-től 1923. évi október hó 15-ig bezárólag gyakorolható részvényenként 6000 korona és 50 korona kamat egyidejű bevezetése mellett:

Debreczenben: a Debreceni Első Takarékpénztárnál, vagy a Közgazdasági Bank és Váltóüzlet r.-t.-nál, vagy Budapesten: a Pesti Hazai Első Takarékpénztár főpénztárána (IV. Deák Ferenc-utca 5.).

Az elővételi jog gyakorlása végett a részvényeket szelvényük nélkül a renti benyújtó helyek valamelyikénél az ott díjmentesen kapható és pontosan kitöltendő számgjegyzék kíséretében az elővétel előjegyzése és megtelelő bélyegzővel való ellátás céljából be kell nyújtani s egyidejűleg az igényelt új részvény után darabonként 6,000 koronát és kamatra 50 koronát egyszerre készpénzben lefizetni.

A benyújtó a benyújtás alkalmával jelölje meg azokat a neveket is, melyekre az új részvények kiállítandók lesznek; ennek elmulasztása esetén az új részvények a benyújtó nevére tognak kiállítandók.

A benyújtó helyek a régi részvényeket az elővételi jog gyakorlását és a névérték telemelését jelző bélyegzővel ellátják, legott visszaadják, a befizetésről elismervényt adnak.

Az új részvények ezen igazolványok ellenében tognak annak idején közzéteendő időpontban kézhez adatni.

Debreczen, 1923 szeptember 24.
Debreceni Első Takarékpénztár
Igazgatóság.

NYILTÉR

TÜKRÖGYÁRTÁS.

Mindenféle új tükrök készítése, régi tükrök újraöntése. Vaslag tükröveget veszünk. Debreczeni Üvegcsiszoló és Tükrőgyár. Csapo-utca 19. Telefon 13—01. Tanulókat fizetéssel felvesz.

Hrabéczy legszebben mos, fest, tiszt. Széchenyi-utca 18.

Megbízható

minőségű gyapjuszövetet Feldheim Dezsőnéi vásároljon, Piac-utca 67. Telefonszám 1105.

* E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Lauer Irén

női kalap- és kézimunka szalonja Rákóczi-utca 9. sz. alatt szeptember elsején megnyílt.

Varróiparosok! Háztartások!

Legjobb angol
Groszlan védjeggyű céna 3500—
Horgany és láné 1000 yardos 9000—
4000 yardos prima olasz céna 2500—
1000 alsószál 3400—
Francia hímző pamut 850—

SZILÁGYI LAJOS
SZÉCHENYI-UTCA I. SZÁM.

László András

: kőműves és ácsmester :
Csillag-utca 24. sz.

Elvállal mindennemű építkezéseket, újat és javításokat, felügyeleket, tervezéseket, leszámolásokat helyben és vidéken, valamint gazdaságokban.

Uj! Figyelem! Uj!

Rőfős-, divat- és rövidarú szabókellékek legolcsóbb beszerzési helye

Reklám Divatruház
Szent Anna-utca 5.

Uj! Engel és Gottlieb. Uj!

KORSZAKOT ALKOTÓ
UJ FELFEDEZÉSSEL

gyarapodott az amerikai növényvilág és amerikai növényvilágból gyártott világítól

HARRY

pipőpaszta egyszerű minőségű

Magyarországon már mindenütt forgalomban van!

Minden jobb üzletben kapható!

Vigyázz! Csak az a valódi, amely dobozon a HARRY szó rajta van.

Vezérképviselő: Hajdu Jenő.

BEL- ÉS KÜLFOLDI

ILLATSZEREK

mindennemű

PIPERECIKKEK

arcápoló szerek, ajándék tárgyak, bőrdíszmű-árak legolcsóbb beszerzési forrása a

„PARFUMERIE ILONA“

SZENT ANNA-UTCA I.

SCHMOLL - PASZTA

valódi minden színben mindig legolcsóbban szeresheti be:

STERN Piac-utca 10. sz.

festéküzletében, a Bikával szemben.

Lakozott réz és nikkellőszerszámveretek,

Tömör és préselt

BUTORVERETEK,

épületvasalások

BÉSZLER LAJOSNÁL, Széchenyi-u. 2.

Két drb Grosser 6-os

kötőgép

eladó.

Czím a kiadóban.

Szeget

Drótot

E k é t

BÉSZLER ÉS DÁVID

VASÚZLETÉBEN

veggen

a Kossuth szobor mellett.

Ötös kertibutorok,

nyugzókek.

Garantált százaz anyagból készült vasalt és vasalatlan

szekercorok

kristalppal, akáékülőkkel és szilafanygyal. — Szekercalkatrések (agyak, löcsök, kőllök stb.) Gyönyörű kivitelű, olajtengelyes

Eszterházy-kocsik. — Elsőrendű száraz anyagból készült **tölgy parkét,** falfrics és széklec nagy választékban állandóan raktáron

Ráhmer Sándornál
Debreczen, Piac-u. 43.
TELEFON 962.
a Neuschloss-Lichtig Faipar R.-T. és a Pesizentifinzi Palkégyár R.-T. vezérképviselője.

APRÓ HIRDETÉSEK

Apró hirdetések díja hetente 10 vagy 150 korona, minden további má 15 kor. Vasár- és ünnepnapokon 10 szög 200 korona, minden további má 20 korona. — Vastag betűkből szedett szavak kétszeresen számítatnak.

VÉTEL

Ócska vasat
rezet legmagasabb
árért veszek. Elhasznált
vasat kovácsoknak
dupla vasért becsere-
lek. Nagyobb tételt ház-
tól elszállítok.

STEINER,
Eötvös-utca 110.
TELEFON: 6-86.

Borosbordókat
eladunk és kölcsön-
adunk. Kádarmestert
keresünk. Borkereske-
delmi, Piac-utca 58.

Veszek
használt butorokat, di-
ványokat, szőrt, afrikot
mindenkor. Széchenyi-
utca 8.

ELADÁS

Faszén,
kőszén, tüzifa,
cement,
gipsz állandóan kapható
Grünfeldnél, Csapó-utca
16. Telefon 982.

Portlandcement
legelőbban a Debre-
czeni Működőár Rt.-nél
Püzdó-utca 2. sz. alatt
kapható.

Csapó-
utca 67. Bálint József
asztalosnál butorok,
konyhaberendezések
raktáron.

Mindenféle
butorok, hencserek,
thonettszék, rézagy,
schöberlág, ebédlo-
kredenc legelőbban
Hatvan-utca 34.

Betoncserép

kiváló tartós, gazdasá-
gos, valamint cement-
lapok, kutyvörök, fo-
lyamkavics és homok
legelőbban beszerez-
hető Krausz Albert
cementárnyarában
Debreczen, Kishegyesi-
ut 2. Kisállomás mellett.
Telefon 307.

Hencserek,
plüsch diványok, matra-
cok készen kaphatók
Précs kárpitosnál, Hat-
van-utca 41.

Háló,
ebédloék modern kivitel-
ben legelőbban besze-
rezhetők Fenyves butor-
kereskedőnél, Piac-u. 37.

Hencserek,
plüsch diványok, matra-
cok készen kaphatók
Debreczenszky kárpitos-
nál, Halköz 8.

Tengeri,
örlemények, liszt- és
terményraktár Király-
utca 4. nagyban és ki-
csinyben kapható.

Háló, ebédloék
egelőbban Weisz bu-
torosnál, Simonffy-u. 34.

Emeletes
bérház két utcára nyíló,
a város legszebb helyén,
továbbá forgalmas he-
lyen kisebb ház fűszer-
üzlettel, beköltözéssel
eladó. Máté, Széchenyi-
utca 55.

Eredeti
Wertheim-szekrény 3-as,
egymillió 600 ezerért
eladó. Kémalom-u. 16.

Hintók,
homokfutó és hajtó
kecsik eladók. Nagy
Gyula kocsijárató m.,
Erzsébet utca 17. sz.

Hoffer

gyártmányú gőzszéplő
garnitúra, hat lóerős
huzatos, három éves,
teljesen felszerelve,
eladó. Fábán András
Hajduböszörmény, Szob-
oszlai-ut 2364. szám
alatt.

Eladó
mosóüst zománcos nor-
cellanedény és több
más dolgok. Szent Anna-
utca 29., keresztépület.

Plüsch szőnyeg
alig használt, négy mé-
teres eladó. Hatvan-u.
61., emeleten.

KERESLET

Aranyat,
ezüstöt, briliánsot, zá-
logcédulát és hamis fogak-
at vesz legmagasabb
napitáron Steiner Mihály,
Hatvan-utca 2. szám,
I. emelet.

Eleserélném
két szoba, előszoba és
mellékhelyiségekből álló
szép utcai lakásomat
hasznlóval. Cím a ki-
adóban.

Butorozott
szobát keresek varroda
részére, főtér közelében.
Ajánlatokat a kiadóba
„Varroda” jelzégre.

60 hold

jó homokföld bérbeadó
vidéken, állomáshoz
közel. Értekezni 12-2-ig
Ehrenfeldnél, Péterfia
11. szám, keresztépület.

2 szoba,
fürdő, előszoba resaud
butorral, vagy anélkül
földszint, irodának igen
alkalmas, átadó. Cím a
kiadóhivatalban.

Zongorák,
hegedők, vonóhangsze-
rek javítását elvállalom
Liska, Bethlen-utca 27.

Könyvelő
nap 1-2 órai elfoglalt-
ságot keres. Cím a ki-
adóhivatalban.

Kifutó
fiut vagy
leányt
felvesz a
HEGEDŰS ÉS SÁNDOR
rt. nyomdai osztálya,
PIAC-UTCA 49.

VEGYES

Aranyat,
ezüstöt, briliánsot
legmagasabb árban vá-
sárol Kátal ékszerke-
reskedő, Piac-utca 19.
II. em. Telefonhívás
házhöz meg.
Telefonszám 624.

Pálkafűző üstök,
mosó- és cserüstök ké-
szen legelőbban Mán-
doki rézművesnél, Arany
János-utca 13. sz. Ócska
vörörszet napi áron
vesz. Tanulót felvesz.

Risórendő
bertini sapkakészítés.
Mindenemű civilsap-
kák, gépelt kalapok leg-
szebb kivitelben készül-
nek. Finom sapkák ké-
szen is kaphatók. Szé-
chenyi-utca 16., kereszt
épület.

Elegánsan butorozott
utcai szoba és egyszé-
rűbb udvari szoba ki-
adó izr. uri embernek.
Cím a kiadóhivatalban.

Hová
oly gyorsan! A zsbívá-
sárra megyek ruhát vá-
sárolni. Fölösleges, mert
Tegdesnél szövetből
rendelhetisz újat azért a
pénzért! Próbáld meg!
Péterfia-utca 42

Kárpitosműhelyt
nyitottam Arany János
utca 30. sz. alatt. Vállal-
lok mindenféle kárpitos
munkát, mérsékelt
munkadíjak mellett.
Műhelyemben készült
mindennemű munkáért
felelősséget vállalok.
Nuszbaum Mihály,
Szántó kárpito-mester
volt első segédje.

Értesítés.

Értesítem a tisztelt kö-
zönséget, hogy mű he-
lyemet és lakásomat
Miklós-utca 29. sz. alól
Arany János-utca 27. sz.
alá helyeztem.

Tisztelettel
Gyenes Antal.
Telefon 937.

Ugyanott tanulók felvé-
tetnek.

Feszmerőt,
delejtgyújtót, orvosi villa-
mos készülékeket gyárt,
javít, vesz, elad, cserél.
Villamos szerelési anyag-
ok és izzó lámpák a
legelőbban napi árban
Földvárinnál, Debreczeni
Első Elektrotechnikai
gyár Debreczen, Szé-
chenyi utca 55. Telefon
168. szám. Tanuló fel-
vétetik.

Ekszerbevaltó
Csapó utca 11. Arany,
ezüst, briliáns és hamis
fog beváltás.

Legelőbban
fest és tiszít Weisz
kelmefestő, Arany János-
utca 9. Gyász esetén 24
órán belül készülnek.

Kétóves
gyermek mellé jobb
házból való leányt vagy
asszonyt keresek. Cím:
Arany János-u. 42. sz.

Nickelezést,
csiszolást vállal, kardok,
műszerek stb. Pongrácz
műkatóság, Domb-
utca 20. Tanuló felvé-
tetik.

Órák,
ékszer javítása ponto-
san és olcsón eszközöl-
tetik. Stassek és Blattner.
Csapó-utca 12. Telefon
11-17.

Babi ruha
különlegességek!
Dr. HEGEDŰSNÉ
Gyermekdivatházában,
SIMONFFY-U. 2.
Gyermekruhavarrást is
elvéllal.

Igen szép
nagy konyhaszekrény
(keményfából), ágy és
asztal olcsón eladók,
esetleg búzáért is.
Bethlen-utca 25.

Menekült órák
szakszerűen, meglepő
olcsón vállal
javításokat.
Rákóczi-utca 36. sz.

Fogműterem Budapestről.
Huzás tömés és műfogak.
Váry János
államilag vizsgázott fogtechnikus.
Darabos-utca 18. sz.
(Egyház-térről kezdődik.)

Uj! Uj!
Posztóüzlet
a legelőbban bevásárlási
forrás, pontos kiszolgálás.
Kossuth-utca 2.
Városház-épület.
Silberstein és Adler.
Uj! Uj!

Puskaművesműhely
megnyitás!
Van szerencsém a n. é. közön-
ség szíves tudomására hozni,
hogy a Ládányi J. és Társa
puskaműves cégtől kiléptem és
Vár-utca 9. szám
(Nyomtató-u. sarok)
alatt puskaműves műhelyemet
újából megnyitottam. Minden e
szakinába vágó javításokat,
agyazásokat, átalakításokat,
barnításokat szakszerűen és
jótállás mellett eszközölök.
A n. é. közönség szíves párt-
fogását kérem.
Nagy István
puskaműves,
Vár-utca 9. sz.
Egy tanuló felvétetik.

VASÁRUK, épület- és butor-
vasalások, réz-
lemezek kaphatók
BAKOS vaskeres-
kedésében.
Csapó-u. 88. Telefon 620.

Tüzifa
Kőszén
Tégla
Cserép
legelőbban beszerezhető
KÁRPÁTIA fatelepén.
Hid-u. 8. Nagy hid mellett.
Telefon telep: — — 8-84.
Városi iroda: 6-39.

ŐSZI DIVATKEZTYŰK MEGÉRKEZTEK!
SCHÖN SÁNDORNÁL keztyű, kötszer és
orvosi műszertár.
PIAC-UTCA 14. TELEFON 11-55.

Iskolai növendékek figyelmébe!
Fészek, hajszálók, hajók, kofarok, ollók stb. felszerelések
legelőbban
beszerezhetők a
KORZÓ DROGUERIÁBAN,
PIAC-UTCA 42.

Értesítés!
Mayer és Moller
olaj-, gépkecs- és vegyipari-gyár Rt.
debreczeni kirendeltsége
Ferencz József ut 42. sz. a. létezik.
Telefon szám: 7-77.
Petróleum, benzin, kenő- és
hengerolajokban, valamint
kocsikenőcsökben debreczeni
raktárunkban állandóan nagy
ooo készletet tartunk. ooo
A kirendeltség főnöke:
HOFFER SÁNDOR.

MÉSZ
cement, cserép és mindentéle
építkezési anyagok állandóan,
legjutányosabban beszerezhetőek
WEISZ mézraktárában
Bocskai-tér 2. szám.
D. M. K. E.-vel szemben.

Használjon csak
METEOR
kávépótléket!
Jobb és kiadósabb,
mint bármely más
gyártmány. Kapható
minden fűszerüzletben.

ELSZIGETELŐ LEMEZ
kátrány fedőlemezt,
asbest pala, portlandce-
ment és mindennemű épít-
kezési anyagok nagy raktára
LUKÁCS VILMOS
ÉS TESTVÉRE
Hatvan-u. 7. Telefon 308.
Teljesítményi munkák szakzerű javítását és
készítését legjutányosabban vállaljuk.